

Nr 355.

Av herr **Lindblom m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1945/46 till läroanstalterna för blinda och dövstumma m. m.

Vid 1944 års riksdag beslöts, att frågan om de dövstummas yrkesutbildning skulle bli föremål för särskild utredning i syfte att utöka antalet utbildningslinjer för manliga elever så, att yrkesvalet mera än hittills kunde differentieras med hänsyn till den enskilde elevens håg och fallenhet. I den av skolöverstyrelsen verkställda utredningen av den 27 oktober 1944 diskuteras olika yrken, vari utbildning lämpligen kunde anordnas vid fortsättningskolan i Vänersborg för dövstumma. Skolöverstyrelsen hemställde på grund härav bl. a., att utbildning i metallarbete och tapetseraryrket skulle införas vid fortsättningskolan i Vänersborg, och för ändamålet begärdes resp. 65 000 och 4 225 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 221 till årets riksdag har styrelsen för dövstumskolorna i Vänersborg ställt sig tveksam till införande av en utbildningslinje i metallarbete med huvudsakligen den moliveringen, att, eftersom man konstaterat ett ökat intresse hos den fullsinnade ungdomen för utbildning i metallarbete, de dövstumma icke borde konkurrera härom, då deras anställningsmöjligheter i yrket på grund härav skulle bli mindre goda. Kungl. Maj:t har därför icke ansett sig böra framlägga förslag om inrättande av den av skolöverstyrelsen föreslagna utbildningslinjen i metallarbete.

Enär antalet dövstumma i förhållande till hela folkmängden är så lågt som ca 1 på 1 200, har deras förekomst på arbetsmarknaden icke varit besvärande på grund av antalet arbetssökande dövstumma. Om dessa blott varit kunniga och lämpliga för ifrågavarande arbete, har det i regel icke varit omöjligt för dem att vinna anställning. Detta gäller i synnerhet, om de sökt arbete i hemorten. Beträffande de dövstummas anställningsmöjligheter inom olika yrken råder nämligen det förhållandet, att de i hemorten i regel ha lättare att vinna anställning inom där belägna företag än hos arbetsgivare på främmande ort. Många vuxna dövstumma ha följaktligen långt innan fortsättningskolans i Vänersborg tillkomst med framgång ägnat

sig åt arbete inom järn- och maskinindustrien, då dessa näringar varit karakteristiska för hemtrakten. Denna tendens, att de dövstumma efter avslutad skolutbildning söka sin försörjning på hemorten, bör på allt sätt understödjas, då i synnerhet de yngre härigenom kunna erhålla såväl ekonomiskt som moraliskt stöd av föräldrar och anförvanter. Vid de dövstummas yrkesutbildning bör därför denna synpunkt ägnas särskild uppmärksamhet. Därtill kommer, att för varje människas trivsel och framgång i livet det är av stor vikt, att hon kommer att fullgöra sitt arbete inom ett yrke för vilket hon har håg och fallenhet. Att tvinga dövstumma ynglingar med håg för mekaniskt arbete till utbildning i exempelvis skrädleri- eller skomakeriyrket utan att de ha intresse eller förutsättningar för desamma kan icke vara riktigt varken ur humanitär eller ekonomisk synpunkt. Det har också visat sig, att åtskilliga elever, som vid skolan i Vänersborg erhållit fyra års yrkesutbildning i där förekommande yrken (skomakeri, skrädleri och snickeri), sedermera övergått till andra, varibland ett flertal till metallarbete. Kostnaderna för deras utbildning kunna i sådana fall anses till största delen bortkastade, varjämte vederbörande elever förlorat fyra för dem själva dyrbara år under denna för ett riktigt yrkesval synnerligen betydelsefulla period. Det är sålunda ett både humanitärt och ekonomiskt önskemål, att även de dövstumma så tidigt som möjligt få lämpligast möjliga yrkesutbildning.

Utom fortsättningsskolan i Vänersborg har staten inrättat en fortsättningsskola å Broby gård i Uppsalatrakten, där utbildning meddelas i jordbruks- och trädgårdsyrkena. År 1942 uppfördes där nya ekonomibyggnader och ett fullt modernt elevhem med 14 elevrum, beräknade för sammanlagt 42 elever, jämte övriga lokaler för samma antal elever. Rummen kunna även beläggas med 4 elever i varje. Elevantalet vid skolan har hittills icke överskridit 29, och innevarande läsår finnas där 26 elever, av vilka 4 äro flyktingar och 2 överåriga. Då det bör vara ett ekonomiskt intresse för staten att fullt utnyttja redan anskaffade byggnader för de dövstummas yrkesutbildning, i synnerhet när de äro av den förnämliga kvalitet som å Broby, och då skolan i Vänersborg är överbelagd med provisoriska anordningar för inkvarteringen av fortsättningsskolans elever, bör det allvarligt övervägas, huruvida det icke vore ekonomiskt riktigast att till Brobyskolan förlägga den av skolöverstyrelsen föreslagna utbildningen i metallarbete.

Brobyskolan har redan en nyuppförd smedja, där jordbrukslinjens elever få någon utbildning i reparation av jordbruksredskap och smide, och denna medgiver dessutom tillräckligt utrymme för en yrkesgrupp på 6—8 elever för utbildning i metallarbete. En komplettering av verktygs- och maskinutrustningen skulle givetvis därvid erfordras, men torde stanna vid en kostnad på förslagsvis 20 000 kronor. Härigenom bleve det även möjligt att giva jordbrukslinjens elever en bättre utbildning i detta ämne. Skulle det

sedrmera visa sig, att tillströmningen av elever till denna linje bleve större, kunde utan större kostnader en tillbyggnad av smedjan komma till stånd, så att två arbetsgrupper på sammanlagt 18—20 elever där kunde utbildas.

Ett annat skäl till att elevantalet vid Brobyskolan bör utökas är det förhållandet, att för den teoretiska undervisningen vid skolan en examinerad dövstummlärare måste vara anställd där. Med det ringa elevantal, som skolan för närvarande har, komma undervisningsgrupperna vid den teoretiska undervisningen att bli orimligt små. Varje grupp består f. n. av blott 4—7 elever. Om elevantalet vid Brobyskolan genom inrättande av en utbildningslinje i metallarbete så småningom kunde uppgå till det antal (42), för vilket internatslokalerna äro beräknade, uppstode givetvis en motsvarande minskning av elevantalet i Vänersborg, varigenom möjligen antalet lärare i teoretiska ämnen där kunde minskas med en. Detta bleve icke blott en ekonomisk vinst utan vore önskvärt även på grund av den under de närmaste åren hotande bristen på examinerade dövstummlärare.

För inrättande av en utbildningslinje i metallarbete vid Brobyskolan skulle sålunda blott behöva anställas en yrkeslärare, vilken givetvis bör givas samma löneplacering som yrkeslärarna i Vänersborg (15 lgr), men då skolan är belägen å A-ort bleve avlöningskostnaderna lägre här än i exempelvis Vänersborg. Även kostnaderna för elevernas kost torde bli lägre vid Broby, då en stor del av livsmedlen produceras på gården. Som ovan nämnts finnes redan en modern elevbyggnad, som endast utnyttjas till hälften. Härtill kommer värdet av att eleverna under denna viktiga utvecklingsperiod komme att vistas i en trivsam lantlig miljö, vilket i sin mån torde kunna motverka den lockelse till städerna, som även de dövstumma äro utsatta för. Flertalet dövstumma äro födda på landet, och många företag inom järn- och maskinindustrien äro som bekant förlagda till mindre samhällen.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen dels beslutar om inrättande av en utbildningslinje i metallarbete vid fortsättningsskolan för dövstumma å Broby gård, dels för ändamålet beviljar ett belopp av 20 000 kronor för komplettering av verktygs- och maskinutrustningen vid skolans smedja och dels beslutar att en yrkeslärartjänst i metallarbete inrättas vid skolan med placering i 15 lönegraden.

Stockholm den 5 april 1945.

E. A. Lindblom.

Anders Sundvik.

Emil Petersson.

Jones Erik Andersson.